

ร้อน ร้อน...

นั่งมองปลาทอง

อนิล พยุงเกียรติคุณ
ฝ่ายบริการสืบค้นหนังสือพิมพ์

ในภาษาญี่ปุ่นมีคำที่เรียกว่า 熱 (คิโอะ) หมายถึงคำที่ใช้สื่อถึงฤดูต่างๆ ซึ่งคำเหล่านี้จะเกี่ยวกับพืชพันธุ์ สัตว์ อาหารการกิน หรือกิจกรรมที่ปรากฏในฤดูกาล และสำหรับเดือนที่ร้อนที่สุดอย่างเดือนสิงหาคม คนญี่ปุ่นก็มีสิ่งต่างๆ ให้นึกถึงมากมายไม่ว่าจะเป็น ซูดะยูคาตะ ดอกไม้ไฟ กระดิ่งลมที่แขวนอยู่ตามชายคาบ้าน แต่นอกจากกระดิ่งลมที่ดังกรังกรังทักทายผู้ที่ผ่านมาแล้ว หากเราไปเยี่ยมชมบ้านคนญี่ปุ่นในช่วงอากาศร้อนเช่นนี้ ก็อาจจะเห็น 金魚玉 (คิงเกียวดามะ) แขวนอยู่ด้วย เจ้าคิงเกียวดามะที่วันนี้คือ โหลเล็กๆ ที่มีปลาทองใส่อยู่ เวลาที่จ้องมองเจ้าปลาทองว่ายวนไปมาคนญี่ปุ่นจะรู้สึกว้าวเพลินใจและช่วยให้คลายร้อนได้ นั่นก็แสดงว่า ปลาทอง หรือที่ญี่ปุ่นเรียกว่า 金魚 (คิงเกียว) ก็ถือเป็นสัญลักษณ์ประจำฤดูร้อนเช่นกัน และ Small Talk ในฉบับนี้เราจะมาคุยกันถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวญี่ปุ่นกับปลาทองกันสักหน่อย

สำหรับชาวต่างชาติอย่างเรา เมื่อพูดถึงปลาทองกับคนญี่ปุ่น ภาพแรกๆ ที่จะนึกถึงคือ ภาพผู้คนในซูดะยูคาตะทั้งเด็กและผู้ใหญ่นั่งล้อมวงตักปลาทองกันอย่างสนุกสนานในงานวัด ซึ่งเกมชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า 金魚すくい (คิงเกียวสุกุย) โดยอาวุธสำคัญของคนเล่นคือ **ช้อนตักที่เรียกว่า 杓 (โอย)** ทำจากกระดาษญี่ปุ่นทากาวกับขันใส่ปลา โดยจะตักเท่าไรก็ได้จนกว่าช้อนกระดาษจะขาด และถ้าใครตักเก่งได้ปลาเยอะบางร้านจะให้แลกเป็นปลาที่พันธุ์ดีกว่าก็มี แต่รู้หรือไม่ว่าสมัยก่อนปลาทองไม่ได้หาได้ง่าย ๆ อย่างนั้น...

ความผูกพันของคนญี่ปุ่นกับปลาทองเริ่มต้นขึ้นเมื่อสมัยเมจิ (พ.ศ.1876 - 2116) เมื่อมีการนำปลาทองเข้ามาจาก

ประเทศจีน แต่ว่าในขณะนั้นการเลี้ยงและการเพาะพันธุ์ยังไม่นิยมมากนัก ปลาทองได้กลายเป็นของล้ำค่าขึ้นมาเมื่อเข้าสู่สมัยเอโดะ (พ.ศ. 2143 - 2410) เนื่องจากชนชั้นสูงนิยมนำมาใส่อ่างแก้วขนาดใหญ่เลี้ยงไว้ดูเล่น และได้เคยมีการตบรางวัลให้แก่ประชาชนเป็นปลาทองอีกด้วย หลังจากนั้นการเพาะเลี้ยงปลาทองจึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง เมื่อถึงตอนปลายยุคเอโดะ ปลาทองจึงค่อยๆ กลายมาเป็นสัตว์เลี้ยงของสามัญชนทั่วไป แต่นอกจากเลี้ยงไว้ดูเล่นแล้ว ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ชาวญี่ปุ่นยังได้นำปลาทองมาเป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหารอีกด้วย (ต้องกินที่ตักถึงจะอร่อยนะ)

ในส่วนของความเชื่อ คนญี่ปุ่นเชื่อว่าปลาทองเป็นสัตว์มงคล อย่างเช่นในช่วงสงครามในสมัยเมจิถึงไทโช (พ.ศ.2411-2468) มีความเชื่อที่แพร่หลายกันในโตเกียวว่า **“ถ้าบ้านไหนเลี้ยงปลาทองไว้ บ้านนั้นจะไม่โดนระเบิด”** ทำให้ปลาทองขายดีมากในเวลานั้น จนถึงขนาดที่ว่าแม้เครื่องบินเหวี่ยงปลาทองซึ่งเป็นของเล่นก็ยังขายดิบขายดีเป็นเทน้ำเทท่าเลยทีเดียว อย่างไรก็ตาม ความเชื่อที่ยังคงหลงเหลือมาจนถึงปัจจุบันกลับเป็นความเชื่อที่อยู่ในความหมายของชื่อปลา เพราะคำว่า 金魚 ในภาษาจีนอ่านว่า **“เงินหู”** ซึ่งพ้องเสียงกับคำว่า 金条 ที่หมายความว่า **“เงินทองเหลือเฟือ”**

แหม...ได้รู้แบบนี้แล้วอยากเลี้ยงปลาทองขึ้นมาบ้างจังเลย จะได้เรียกทรัพย์เข้าบ้าน (โดยเฉพาะช่วงสิ้นเดือน..อิๆ)

*ขอบคุณภาพประกอบจาก

<http://www.00ya.jp/SHOP/MM0004.html>

<http://minkara.carview.co.jp/en/userid/1305955/blog/30806339/>

